



Departementene
Statsforvalterne
Fylkeskommunene
Kommunene

Rundskriv

Nr.	Vår ref	Dato
H-4/21	20/2088	14. september 2021

Etablering av ladepunkter og ladestasjoner for elektrisk drevne kjøretøy (elbiler) og fartøy med batterielektrisk fremdrift – forholdet til plan- og bygningsloven mv.

1. Bakgrunn

For å sikre livsgrunnlaget og naturmangfoldet for framtidige generasjoner, må samfunnet omstilles til et lavutslippssamfunn og tilpasses et endret klima. Kommunene har en sentral rolle i dette arbeidet. Regjeringen har en ambisjon om å halvere klimagassutslippene fra transportsektoren innen 2030, sammenlignet med 2005. En slik omstilling krever stor oppmerksomhet i kommunenes samfunnsplanlegging, og en mer effektiv og målrettet arealplanlegging enn tidligere.

Utbygging av ladeinfrastruktur er viktig for å øke utbredelsen av elektriske kjøretøy og fartøy. Etablering av flere ladepunkter og ladestasjoner er også et godt tiltak for å få ned lokale klimagassutslipp og redusere forurensning. Det er derfor ønskelig at kommunene har strategier for å sikre tilstrekkelig utbredelse av nødvendig ladeinfrastruktur i sin kommune. Mange kommuner har allerede kommet langt på dette området.

Behovet for ladestasjoner vil øke i takt med utbredelsen av elektriske kjøretøy og fartøy. Statistikk fra SSB viser at det var 260 000 el-personbiler ved inngangen til 2020, dette tilsvarte en økning på 33 % i forhold til året før. Økningen i elbilparken skal fortsette, noe som også tilsier at behovet for ladepunkter og ladestasjoner langs veiene vil øke i betydelig grad også i kommende år.

Med *ladepunkt* forstås i dette rundskrivet hvert enkelt strømuttak hvor kjøretøy og fartøy med batterielektrisk fremdrift kan tilkobles for lading av batteriene. Med ladestasjon forstås lokasjon med en eller flere ladepunkter, ev. med et strømskap og lite ladeskur for å beskytte ladestasjonen mot f.eks. snø og vanninntrenging. I det videre benyttes kun begrepet ladestasjon, da skillet mellom de to begrepene ikke har betydning i forhold til vurderingene som skal gjøres etter plan- og bygningsloven. Med *elkjøretøy* menes alle typer kjøretøy og anleggsmaskiner med hel eller delvis batterielektrisk fremdrift. Med *fartøy* menes skip og båter i alle størrelser med hel eller delvis batterielektrisk fremdrift.

2. Forholdet til plandelen av plan- og bygningsloven

Ladestasjon for elektrisk kjøretøy og fartøy kan falle inn under tiltaksbegrepet i plan- og bygningsloven, jf. § 1-6 første ledd første punktum. Etablering av ladestasjoner må derfor vurderes i forhold til arealformål og generelle bestemmelser i arealplan, samt bestemmelser knyttet til arealformål og hensynssoner, jf. § 1-6 andre ledd, og §§ 11-6 andre ledd og 12-4 andre ledd.

I plan- og bygningsloven § 11-7 andre ledd nr. 2 og § 12-5 andre ledd nr. 2, samt vedlegg I til kart- og planforskriften, er det angitt at arealformålet parkering kan inndeles i underformål parkeringsplasser, rasteplass, parkeringshus/-anlegg. Det kan eventuelt med bestemmelsesområde også angis taxiholdeplass, særskilt tilrettelagte parkeringsplasser, sykkel-/motorsykkel-/bussparkeringsplasser og ladestasjon for elkjøretøy eller plugin hybrid-bil.

Ladestasjoner må i dagens moderne samfunn anses å være nødvendig teknisk utrustning til parkeringsplasser, havner og kaianlegg. Med mindre annet uttrykkelig er sagt i arealplanen, kan ladestasjoner derfor alltid plasseres på steder der planen åpner for parkering. Tilsvarende kan det alle steder hvor det er regulert til havn og kaianlegg, herunder brygge, plasseres ladestasjon for lading av fortøyd fartøy. Ladestasjon innbefatter nødvendig kabler og belysning til ladestasjonene. Hvem som eier eller drifter ladestasjonene vil være uten betydning for vurderingene i forhold til arealformålet.

Dersom kommunen ønsker å gi generelle bestemmelser om plassering og utforming mv. av ladestasjoner i kommuneplanens arealdel, kan det gjøres med grunnlag i plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 5 (byggegrensener og funksjonskrav), nr. 6 (miljøkvalitet og estetikk) og § 11-10 nr. 2 (fysisk utforming av anlegg). Bestemmelsene kan gjelde hele kommunen eller et nærmere definert område. I reguleringsplan kan kommunen fastsette mer detaljerte krav til det enkelte tiltaket, jf. § 12-7, og det kan i planen angis, med påskrift i kartet eller gjennom egen bestemmelse, bl.a. om hva slags parkering det er snakk om, og for store eller små kjøretøy. Byggegrensen kan dessuten være tegnet inn i selve plankartet. Det kan også legges inn tilsvarende begrensinger for fartøy.

I lys av den fremtidige økningen i antallet elektriske kjøretøy og fartøy, mener departementet at kommunene gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven bør sikre at det etableres tilstrekkelig med ladestasjoner. Når et areal settes av til parkering, bør kommunen derfor ha som rutine å sette krav til etablering av ladestasjoner, med f.eks. en prosentvis eller konkret angivelse av antall ladestasjoner.

3. Forholdet til byggesaksdelen i plan- og bygningsloven

Der etablering og plassering av ladestasjon for elektriske kjøretøy og fartøy skjer i medhold av en anleggskonsesjon¹ eller områdekonsesjon etter energiloven, er det ikke søknadsplikt etter plan- og bygningsloven, jf. § 20-6,

Der ladestasjonen ikke er etablert og plassert i medhold av en anleggskonsesjon eller områdekonsesjon, må den vurderes etter byggesaksdelen av plan- og bygningsloven.

En ladestasjon kan i en del tilfeller anses å være såpass beskjeden at den ikke anses som tiltak etter byggesaksdelen av plan- og bygningsloven. Mindre elektriske innretninger, som frittstående fordelerskap, har tradisjonelt ikke vært sett på som tiltak etter byggesaksdelen. Det samme gjelder for ladebokser eller veggledere til lading av elkjøretøy på egen eiendom. Dette innebærer at et frittstående ladepunkt for elkjøretøy ikke anses som et tiltak etter byggesaksdelen av loven. Plasseringen må imidlertid være i samsvar med arealplan.

Større ladestasjoner er et tiltak etter byggesaksdelen av plan- og bygningsloven, I byggesaksforskriften (SAK10) § 4-1 er likevel en del mindre tiltak unntatt fra krav om søknad og tillatelse. Etter første ledd bokstav a kan det settes opp en bygning på 50 m² uten søknad og tillatelse dersom denne oppfyller kravene for unntak i bestemmelsen. Som det fremgår av Direktoratet for byggkvalitet sin veiledning til bestemmelsen, kan en slik bygning inneholde ladestasjon med nødvendige elementer for ladepunkter for elektriske kjøretøy.

Dersom vilkårene i SAK10 § 4-1 første ledd bokstav a ikke er oppfylt, er det ladestasjonens totale omfang som må vurderes. Ved vurderingen av om en ladestasjon er et tiltak som faller inn under byggesaksdelen av plan- og bygningsloven vil det være relevant å legge vekt på hvor forankret ladestasjonen er i grunnen, hvor permanent ladestasjonen er, og om det knytter seg offentlige interesser til ladestasjonen. Videre vil det være relevant å vurdere om det er behov for at plan- og bygningslovens materielle bestemmelser skal komme til anvendelse på ladestasjonen.

Dersom kommunen etter en konkret vurdering kommer til at en ladestasjon er et tiltak etter byggesaksdelen, må det tas stilling til om det trengs søknad og tillatelse, eller om tiltaket kan sies å være unntatt søknadsplikt. Dette fordi kommunen har anledning til å unnta ladestasjoner etter plan- og bygningsloven § 20-5 bokstav g, dersom tiltaket etter en konkret vurdering ikke er mer omfattende enn de tiltakene som eksplisitt er unntatt etter SAK10 § 4-1. Det er likevel viktig å være klar over at mange mindre tiltak, som til sammen utgjør en større helhet, kan være søknadspliktige. En kombinasjon av flere mindre tiltak², som hver for seg er unntatt fra byggesaksdelens virkeområde eller søknadsplikt, må i noen tilfeller vurderes som ett tiltak, som til sammen kan være søknadspliktig.

¹ Unntaket i § 1-3 gjelder anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 tredje ledd, mens konsesjoner gitt etter energiloven § 3-2 og produksjonsanlegg kun er unntatt reguleringsplikten. § 20-6 skiller ikke mellom hjemlene det er gitt konsesjon etter.

² Somb-2009-767

4. Nærmere om dispensasjon

Hvorvidt det er nødvendig med dispensasjon fra arealplan må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, ut fra innholdet i planen. For eksempel vil det kreve dispensasjon dersom det skal etableres ladestasjon på steder hvor dette er i strid med byggeforbudet i strandsonen eller ikke i samsvar med vedtatt arealformål, f.eks. område avsatt til landbruks- natur- og friluftsområde samt reindrift (LNFR-område). Videre vil det være tilfelle der bestemmelse om byggegrense er fastsatt som linje inntegnet på plankartet. Det er kommunen som tar stilling til spørsmålet om dispensasjon fra planen.

Byggegrense mot veg inntatt i arealdelen til kommuneplanen eller reguleringsplan, enten gjennom bestemmelser og/eller inntegnet på plankartet, vil som regel være fastsatt i medhold av reglene i vegloven, men det kan være fastsatt byggegrenser som avviker fra § 29 i veglova.

Dersom det ikke er fastsatt byggegrenser i kommuneplanens arealdel, kan det ikke innfortolkes en inkorporering av veglovens avstandskrav. Da vil veglovens byggegrense gjelde, og vegmyndigheten er dispensasjonsmyndighet.

Dersom **reguleringsplanen** ikke har egne byggegrenser, må veglovens byggegrenser på det tidspunkt planen ble vedtatt anses som inkorporert i planen. Avstandskravene kan følgelig variere etter planens alder, fordi det er veglovens byggegrense på det tidspunkt planen ble vedtatt som gjelder. Søknad om dispensasjon fra disse byggegrensene må da behandles etter plan- og bygningslovens regler om dispensasjon. Vegmyndigheten for vedkommende veg må få anledning til å uttale seg før kommunen eventuelt gir dispensasjon fra byggegrensen. Det kan knyttes nærmere vilkår til en slik dispensasjon.

Vegloven § 40 har nærmere regler om avkjørsel fra offentlig veg. Avvik fra regulert avkjørsel krever dispensasjon fra planen. Dersom avkjørsel ikke er regulert, må det innhentes nødvendig tillatelse fra vedkommende vegmyndighet.

5. Annet lovverk mv.

Plasseringen av ladestasjoner kan også bl.a. berøre bestemmelser i veglova, jernbaneloven og grannelova.

Der hvor det ikke er fastsatt andre grenser i reguleringsplan, skal kommunen påse at byggegrensene fastsatt i vegloven og jernbaneloven blir fulgt. Veglovens byggegrenser innebærer at bebyggelsen ikke kan plasseres nærmere vegens senterlinje enn det vegloven fastsetter for de enkelte vegklasser i vegloven § 29. Når det gjelder byggegrenser langs jernbane, er bestemmelsene om dette gitt i jernbaneloven § 10.

Byggegrensen mot veg skal ivareta hensynet til trafiksikkerhet, drift og vedlikehold av veien, arealbehov ved framtidig utbedring, og miljøet på eiendommene langs veien. Det må derfor ikke plasseres bygninger, murer, støyskjermer, parkeringsplasser og lignende innenfor byggegrensen uten at det er gitt dispensasjon. Dette gjelder også blant annet tilbygg til tidligere oppførte bygninger, gjenoppbygging av nedrevne eller nedbrente bygninger, samt annen innretning dersom disse kan komme i konflikt med de hensyn byggegrensen skal ivareta.

Dersom byggegrense mot veg ikke fremgår av planen, er det vedkommende vegmyndighet som gir dispensasjon³ etter vegloven. Dispensasjon fra vegloven bør behandles først. Blir det ikke gitt dispensasjon etter vegloven, er det liten grunn til å vurdere ladestasjonen etter plan- og bygningsloven.

Det følger av jernbaneloven § 10 at det er forbudt uten tillatelse fra kjøreveiens eier (Bane NOR SF⁴) å oppføre bygning, anlegg eller annen installasjon, foreta utgraving eller oppfylling mv. innen 30 meter regnet fra nærmeste spors midtlinje. Dette gjelder også dersom det foreligger reguleringsplan med annen byggegrense, eller det med grunnlag i annen lov er gitt rett til å etablere anlegg eller installasjon innenfor 30 meter regnet fra nærmeste spors midtlinje. Det fremgår av forarbeidene til loven at det er kun i helt spesielle særtilfeller at det er aktuelt for kjøreveiens eier å ikke gi tillatelse der det er fastsatt reguleringsplan med annen byggegrense.

Lov om infrastruktur for alternativt drivstoff trådte i kraft 1. juli 2020. Loven gjelder for offentlige tilgjengelige ladepunkter. Loven vil bli fulgt opp med en forskrift med bestemmelser som regulerer tekniske spesifikasjoner til ladeinfrastrukturen. Forskriften vil følgelig gi nyttig informasjon om hvilke tekniske standarder som skal benyttes på offentlig tilgjengelige ladepunkter.

Dette rundskrivet erstatter Rundskriv H-6 2020 Etablering av ladepunkter og ladestasjoner for elbiler – forholdet til plan- og bygningsloven mv. av 03.07.2020.

Med hilsen

Erik Vieth Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Magnar Danielsen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

22.11.2021: Det er inntatt et nytt tredje avsnitt i pkt. 4 i rundskrivet som klargjør byggegrense i kommuneplan.

³ [Søknad om dispensasjon fra byggegrenser - Statens vegvesen](#)

⁴ [Søknad om tiltak nær jernbane - Bane NOR](#)